

SOKOLSKI GLASNIK

1924.

11.

V Ljubljani, dne 15. junija 1924.

Ko je iz krvi in junaštva vzrasla jugoslovenska država, je bilo jugoslovensko Sokolstvo med prvimi, ki so spoznali, da je obstoj in napredek te države mogoč edinole takrat, kadar bodo vsa tri plemena, ki tvorijo jugoslovenski narod, uedinjena ter brez medsebojnih razločkov in meja priznavala to državo za svojo domovino, jo enako ljubila in enako služila njenemu napredku. Sokolstvo v narodni državi se je postavilo na branik domovine in napisalo na svojo zastavo Jugoslovenstvo. Prej v tri organizacije razdeljeno Sokolstvo se je uedinilo v en savez ter pokazalo s tem pot k dejanju vsem slojem jugoslovenskega naroda.

Jugoslovensko Sokolstvo se je poslavo s tem v odločen boj proti vsemu, kar razdira naše narodno edinstvo, kakor stoji vedno po svoji ideji in svojem namenu v odločnem boju proti vsakemu poizkusu, ki bi hotel oslabiti ali celo ogroziti obstoj države.

Sredstvo, ki se ga poslužuje Sokolstvo v tem boju, je podrobna vzgoja, izvrševana mirno in sistematično. Smatramo, da je to v mirnem poteku stvari najbolj izdatno in najbolj trajno orožje. Ta vzgoja pa je tudi najbolj zanesljiva priprava za drugačno orožje, če postane to orožje potrebno.

Dne 1. junija 1924. so priredili jugoslovenski nacionalisti slavnost razvitja svoje zastave v Trbovljah. Brezvestno nahujskani komunisti so jih napadli z orožjem. Padle so žrtve; trije nacionalisti so žrtvovali svoje mlado življenje za jugoslovensko idejo! Proti jugoslovenskim nacionalistom so nastopili prevratni elementi v znamenju sovraštva do onega, kar je nam najsvetejše, z morilnim orožjem; žrtve so umirale herojski, poljubljajoč jugoslovensko zastavo.

Krvav dogodek je pretresel srca Sokolov ne samo zaradi tega, ker so bili vsi trije naši bratje, aktivni Sokoli; vobče zaradi tega, ker so padli za idejo, ki je bistvo naše sokolske ideje, v pohodu za ciljem, ki je tudi naš cilj!

V tem trenutku ni govora o tem, ali v celoti odobravamo metode, ki se jih poslužuje Orjuna, ali ni naša metoda boljša itd. Idealizem teh treh žrtev je vzvišen nad vsak dvom, prizadevanje Orjune gre za istimi ideali in končnimi cilji, kakor naše prizadevanje.

Jugoslovensko Sokolstvo je pokazalo svoja čuvstva ter se dostojno poklonilo žrtvam — svojim bratom.

S tem pa zadeva za nas ne sme biti zaključena. Mi sicer ne kličemo krvi za maščenje, zakaj kri je zadnje sredstvo, ki bi se ga poslužili v skrajni sili, toda iznova si pokličimo v spomin svoje dolžnosti, ki jih imamo kot borci za blagor domovine in za naše Jugoslovenstvo. Priliko imamo danes tudi, da vidimo, kdo je z nami in kdo je proti nam. Danes vidimo več razgaljenih mest, kakor jih je videti običajno. In tega, kar se danes razgalja, ne smemo pozabiti.

Poglobimo svojo vzgojo: povejmo svojemu članstvu, da je treba tem večje požrtvovalnosti, čim več imamo nasprotnikov; pokažimo članstvu tudi one nasprotnike našega naroda, ki govorijo sicer naš jezik, toda korenine nacije zastrupljajo in temelje narodove sreče podirajo. Kolikor oni zastrupijo zapeljanega naroda, toliko več moramo mi dati vzgoje sebi in svojim. In med narod pojdemo, da mu pokažemo svoje delo in nesebičnost sokolske vzgoje. Živ zgled nesimo med narod. Temu živemu zgledu se mora umakniti vse demagoštvo, pred njim morajo obledeti vse laži naših nasprotnikov.

Pravična stvar mora zmagati!

Slava žrtvam!

M. A—č.

Prvi dan meseca junija 1924. se je globoko začrtal v naše duše: tri zdrave, čvrste mladike so nenadoma, nasilno usahnile na našem živem deblu! Pravzaprav je ena mladika istega življenja, istega čustvovanja in istega hotenja — prelomljena na troje — padla smrti v objem v črno zemljo! Zakaj če smo in ker smo vsi eno in isto, se prelivajo tokovi našega življenja po istih žilah volje in tvornosti, iz istega studenca izvirajoči in hiteči k istemu smotru: k popolnemu izživetju za idealno žrtvovanje v blaginjo naši nacionalni in državni skupnosti! Ne razmišljajmo, komu je višja, komu je nižja cena, zakaj vsakemu življenju je življenje najvišja vrednota, ako je vredno življenja!

Imenujem brata Šlajpaha (Ljubljana II) na prvem mestu, ker mi je stal najbliže, saj sva dalje časa skupno delovala v starešinstvu saveza. Brat Žarko Boltavzar (Šiška) in brat Stanko Žnideršič (Bled) sta z bratom Šlajpahom istodobno v istem navalu nacionalne svesti izdihnili v istem hipu, ko je okrvavljeni naš državni prapor preko smrti in odpirajočih se svežih grobov kazal pot borbe in življenja...

Smrt je govorila, da utemelji upravičenost življenja! Izza Vidovega dne 1919. smo se Sokoli jasno in odločno izrekli za Jugoslovenstvo in smo dali svoji organizaciji široko podlago za uveljavljenje sokolskih načel in sokolskega dela v skupni domovini v korist vsem, ki so z nami istega jezika in iste krvi. Kdor misli samo nase in hoče delati le za ožji krog, temu manjka onega razmaha, poleta in svobodoljubja, ki mu je simbol ptica sokol — grb našega duševnega plemstva in nacionalnega viteštva!

Ponosne poglede v daljavo in višino more skaliti pravemu Sokolu le smrtna senca. A še mrtvo oko se zastrmi v prihodnjo dobo, ki jo napoveduje zanj prelita kri. Nihče še ni umrl zaman, kdor je umrl za veliko stvar! In kdor je umrl za veliko stvar, ima pravico, da vekomaj govori o dolžnostih, ki jih ima vsak človek do bratov in sester, do bistvenih, sestavnih in živih delov svojega naroda!

Brat Šlajpah je bil odlično udeležen na preosnovi in konsolidaciji našega Sokolstva. Reševal je organizacijska in manjšinska vprašanja z vedrim preudarom in z veliko vnemo. Kdor je bil navzoč na glavni skupščini našega saveza v Zagrebu, ta dobro pomni brata Šlajpaha, ki je na dolgotrajni, skoro vso noč vršeči se predhodni konferenci kot poročevalec uspešno in zmagovito vodil debato o preosnovi naših pravil. Na naših sejah je vedno sodeloval z odkritosrčnostjo, prostodušnostjo, zavestjo in odločnostjo, ki so bile glavne poteze njegovega značaja. V polni meri je uveljavil svojo požrtvovalnost in navdušenost do sokolske stvari ob pripravah za naš prvi vsesokolski zlet in ob zletu samem, kakor je razvijal plodovito delavnost v sokolskih društvih, kjerkoli je bil včlanjen in kadarkoli je bilo treba prijete za trdo sokolsko delo.

O njem smem trditi, da je najmanj in v poslednji vrsti mislil nase. V njegovi duši je neprestano vrela želja, kako bi mogel z vsemi svojimi fizičnimi in moralnimi močmi in z brezpogojno vdanostjo služiti idealom, ki so mu svetili na pot življenja — idealom tako čistim in jasnim, da sta jim v družbi z njim žrtvovala vse tudi oba padla brata Boltavzar in Žnideršič, ki sta bila takisto prožeta od lepote in sile sokolske misli.

Skoda je vsakega življenja, ker je vsako življenje del in last naroda. A naša bratska pravica je, da tožimo ob smrti njih, ki so nam bili siloma vzeti, in naša dolžnost je, da izgube nadomestimo, četudi jih ne moremo nadomestiti polnovredno. Pa glejmo, da stopi na vsako prazno mesto deset, sto, tisoč drugih, ki ne bodo zavzemali samo prostora, temveč ki bodo

desetkrat, stokrat, tisočkrat pomnožili, razsejali in zaplodili vzore njih, ki so za vzore umrli!

Naši bratje niso mrtvi padli v brezčutno prst, da se pepel združi s pepelom in se raztrosi v pozabnost in nepovratnost — ne; naši bratje so se živi pogreznili v globino naših src, da z nami naprej živé, da razvnamajo našo ljubezen do naroda in da naravnavaio naša dejanja do ustvarjanja trajnih vrednot v korist domovine!

Od grobov nazaj v vihar življenja! Od grobov naprej v zmagovitem zaletu velike sokolske ideje, ki ne pozna zastoja in zapreke! Čim hujša je kleveta in zavist, zloba in tema, tem jačja je naša otpornost in borbenost, ki sta ji spremljevalca pogum in ponos!

Naj živé mrtvi bratje v življenju živih, da bo življenje živih osveta in počešćenje mrtvih!

Naše članstvo

(Povodom započete ankete.)

Sokolstvo preboljeva teške bolesti sa posleratnim članstvom. Ljudi su izgubili mnogi idealizam; materijalizam je prevladao. Svi se tužimo na neredovito vršenje sokolskih dužnosti, i mnogi od nas postao je apatičan spram sokolskog rada, povukao se, jer nije imao dovoljno energije i snage, da se bori protiv posleratnih društvenih bolesti. Toj bolesti i mi smo malko krivi. Krivi smo u toliko, što smo jednoglasno na godišnjoj skupštini saveza 1922. u Zagrebu dali pravo glasa onima, koji su imenom Sokoli a delima slabi sokolski radnici.

Več su neka braća iznela zle posledice uvadanjem članstva, tobože vežbača do 26. godine, koji makar samo i jedanput nedeljno vežbaju. — Trebalo je uvesti, da je vežbač onaj, koji najmanje jedanput nedeljno vežba, jer samo kroz vežbanje može se postati vredan Soko. — Delovanje telovežbe na pojedince u sokolani sa gledišta sokolske ideologije, imao sam zgode pomatrati kao prednjak i učitelj u sokolskim društvima, i uvek sam došao do istog rezultata, da pravo može shvatiti sokolsku ideju i svestrani sokolski rad samo onaj, koji nekoliko godina redovito pohađa sokolske vežbe, izlete i razne sokolske priredbe i da samo takovi mogu imati pravo odlučivanja u sokolskim društvima.

Naše poratno članstvo previše je komotno, drži da mu se celo Sokolstvo sastoji u nošenju značke, tikanja i pozdrava «zdravo», čije značenje ne razume. Dakle, dolazimo do rezultata, da nam članstvo nije vaspitano, da moramo graditi iz temelja.

Uprave sokolskih društava moraju da drže još uvek u rukama predratni Sokoli i to u dve trećine a samo jedna trećina može biti sadašnjih. I ovde se mora paziti da se ne uvadaju u odbor samo mladi vežbači, jer takvi znaju često naškoditi društvu.

U mnogim društvima više puta teško je sastaviti odbor, naročito onda, ako u društvu nema građanstva, već većinom đaka. Đake apsolutno — mislim srednjih i stručnih škola — ne bi trebalo ubrajati u članstvo, ni davati im aktivnih in pasivnih prava, već samo da budu vežbači. — Predložio bi, da budu Sokoli sa aktivnim i pasivnim pravima oni članovi, koji su do 26. godine bar tri godine pohađali sokolske vežbe četiri puta mesečno sa ili bez prekida u godinama (zapreka u međuvremenu može biti vojska ili kakav posao na strani), ne uračunavajući vreme sprovedeno među decom i sokolskim naraštajem i da su sudelovali na javnim vežbama i izletima. Zatim oni, koji su se bavili barem pet godina prosvetnim sokolskim radom ili su bili toliko vremena, makar i sa prekidom, marljivi društveni odbornici i pretplatnici sokolskih listova ili su na ovo mesto došli kao naročiti sokolski

dobrotvori ili kulturni radnici zadojeni patriotizmom i ljubavlju za Sokolstvo. Još bi ta prava mogli imati oni, koji u starijoj dobi — posle tridesete — pristupe u članstvo sa zadaćom da rade ili telesno ili duševno, ali ovde treba biti jako na oprezu! Sve ono članstvo, posle osamnaeste, koje je pristupilo društvu samo da ga novčano podupire, treba svrstati u potpomagajuće ili dobrotvore, i može da ima samo pravo razumnog savetovanja. U ovu grupu članstva — podupirajućih i dobrotvora — mogu da spadaju i svi oni, koji su i pre odluke o dvovrskom članstvu tamo pripadali.

Ipak glavnu brigu oko vaspitanja moramo posvetiti deci i naraštaju, jer samo pomoću njih moći ćemo imati najbolje rezultate pravog i svesnog članstva.

Ante Tadić — Vršac.

Odborova seja JSS.

V nedeljo dopoldne dne 8. juna 1924. od 10. do 14. ure se je vršila v saveznih prostorih odborova seja Jugoslovenskoga sokolskoga saveza, prva po letošnji glavni skupščini. Već žup se seja zaradi velikih potnih stroškova in zaposlenosti pri pripravah za lastne zlete ni moglo udeležiti. Vse te župe pa so o važnih točkah dnevnega reda poslale svoje pismene izjave, ki so bile skoraj dobesedno enake, tako da so bili vsi sklepi soglasni in se je izkazalo, da vlada v savezu enotno mišljenje.

Sejo je vodil starosta br. Gangl, ki je imenoval za zapisnikarja br. Jerasa in dr. Krejčega, za overovatelja pa br. Kajzelja in s. Engelmanovo.

Tajnik dr. Fux je poročal o delu saveza od glavne skupščine dalje in je omenjal zlasti priprave za sabor in sokolski tisk. Poročilo je bilo sprejeto brez debate.

Blagajnik br. Kajzelj je v svojem poročilu omenjal neredno plačevanje organizacijskih prispevkov od nekaterih žup, priporočal je spomenico o zletu in podal poročilo o saveznem dnevu, ki ga niso vsa društva priredila. Po daljši debati je bil sprejet predlog: Društva, ki do 31. juna tekočega leta ne poravnajo zaostalih prispevkov iz leta 1923., se izključijo iz JSS. Po društvenih lokalih se razobesijo oklici, v katerih se članstvo poziva, da samo pazi, ako društvene uprave vršijo svoje dolžnosti.

Načelnik br. Ambrožič je poročal o delu saveznega tehničnega odbora, ki pripravlja jesenski prednjaški tečaj, dalje gradivo za sabor in za medzletne tekme. Točno poročilo poda tudi o pripravah za olimpijado in o sklepu olimpijskega odbora v Parizu, ki določa, kdo ima pravo pri izbori mednarodnih telovadcev za olimpijado.

Točno poročilo o saveznem gospodarstvu je podal predsednik gospodarskega odseka br. Turk. Njegovi predlogi so bili soglasno sprejeti in se je starešinstvu naložilo, da jih izvrši.

Poročilo prosvetnega odbora je namesto predsednika podal podpredsednik br. Bajželj. Poročal je o organizaciji prosvetnih odborov in zborov in o prosvetnem delu, ki bo določeno po poslovnikih, ki jih izda savezni prosvetni odbor. Tolmačil je tudi dosedanje sklepe prosvetnega odbora, ki so za župe obvezni. Br. Heumer (Zagreb) je priporočal, da bi prosvetni odbor izkušal zanesti sokolsko prosvetno delo med vojaštvo, kar je bilo sprejeto.

Za organizacijski odsek je podal obširno poročilo njega predsednik br. Marolt. Vsi njegovi predlogi so bili sprejeti in je bilo končno sklenjeno, da pripade odobritev poslovnikih, ki jih bo organizacijski odsek izdelal, odborovi seja JSS. Sprejet je bil tudi pravilnik, ki predpisuje, komu se sme podeliti savezna plaketa za posebne sokolske zasluge.

Iz poročila br. Švajgerja o statistiki je razvidno, da se je število sokolskih društev pomnožilo za 29, zlasti v južni Srbiji se opaža novo živahno sokolsko delovanje. Sokolsko društvo Rab se prideli iz župe Šibenik v župo Rijeka.

Obširno poročilo o seji ČOS. in JSS., ki se je vršila sredi maja v Pragi, je podal tajnik br. dr. Fux. Vsi zaključki iz te seje so bili z odobravanjem vzeti na znanje.

Pri slučajnostih je bil razgovor o pokrajinskem zletu v Sarajevu in o župnem zletu na Sušaku, ki se vršita oba na Vidov dan letos. Sklenjeno je bilo, da se smejo člani onih žup, ki ne morejo v Sarajevo na pokrajinski zlet, udeležiti župnega zleta na Sušaku. — Na predlog br. Korunovića (Beograd) je bilo zaključeno, da se mora vsak Sokol, ki pride v kraj, kjer je sedež župnega starešinstva, zgledati pri župnem starosti, oziroma njegovem namestniku.

Soglasno je bila priznana br. dr. Lazi Popoviću v Zagrebu savezna plaketa za njegovo dosedanje uspešno delo. Br. dr. Popović je v marcu tega leta praznoval 20letnico sokolskega dela, ki je bilo zlasti v predvojni dobi in v času ustanovitve naše nove države in našega Sokolskega saveza velepomembno in zaslužno.

Pravilnik za odlikovanje sa plaketom JSS.

Čl. 1. Plaketa JSS. je spoljašnji znak najvišega priznanja za zaslužno sokolsko delovanje.

Čl. 2. Odlikuje se njome za izvanrednu sokolsku radinost bilo na idejnom, stručnom, organičnom ili literarnom polju ili za veliki sokolski čin, koji obuhvata sa svojim posledicama čitavo jugoslavensko Sokolstvo.

Čl. 3. Plaketom odlikuje odbor JSS. na predlog starešinstva JSS. ili ako to po starešinstvu JSS. predlože najmanje tri župe.

Čl. 4. Predlog na odbor JSS. za odlikovanje s plaketom mora biti pismeni i dovoljno obrazložen.

Čl. 5. O predlogu se glasuje na sednici odbora JSS., koja sledi za onom, kada je bio predlog stavljen, i to po izveštaju posebnoga referenta.

Čl. 6. Glasuje se tajno po listićima sa «da» ili «ne». O predlogu odlučuje dvetretjinska većina glasova.

Čl. 7. O svakom priznanju plakete mora biti sastavljen posebni zapisnik s potpisom staroste in načelnika JSS. te referenta. U zapisnik zabeleži se predlog, njegovo obrazloženje i uspeh glasovanja pa se spremi u arhiv JSS.

Čl. 8. Ovaj je pravilnik odobrio odbor JSS. na svojoj sednici dne 8. junija 1924.

IZ STAREŠINSTVA JSS.

XII. redna seja starešinstva JSS. dne 26. maja 1924.

Navzočni: Gangl, Ambrožič, Bajželj, Cigojeva, Fux, Jeras, Kajzelj, Marolt, Miklave, Poženel, Svetlič, Švajgar, Trdinova, Turk. Opravičeni: Rupnik, Hadži, Fettich.

Brat starosta poroča o dopisu bolgarskih Junakov, ki vabijo k proslavi 25letnice v dneh 14. do 18. junija v Zofiji. Sklene se predložiti to vabilo odborovi seji, ki bo sklicana na binško nedeljo, dne 8. junija ob 10. uri dopoldne z dnevnim redom: Poročila starešinstva, tehničnega odbora in odsekov starešinstva, poročilo o seji saveza ČOS.-JSS. v Pragi in slučajnosti.

Načelnik br. Ambrožič poroča, da se bo vršila 27. t. m. ob 8. uri zvečer seja olimpijskega odbora v prostorih kavarne Emona. Glavna točka razgovora je gmotno vprašanje. Te seje se udeležita za savez brata Ambrožič in Kajzelj, po možnosti tudi br. starosta in tajnik. Na predlog načelnika se določijo še nekatere podrobnosti glede udeležbe pri olimpijski tekmi v Parizu.

Oblastni odbor podmladka tukajšnjega Rdečega križa sporoča, da pride glasom obvestila centralnega odbora v Beogradu g. Willand iz Amerike ter hoče prirediti tečaj za igre v Ljubljani. Zadevna seja se bo vršila 28. t. m. ter so vabljeni k njej zastopniki vseh sportnih in telovadnih organizacij in zastopniki šolstva. V tej zadevi se sklene, da se v informativne svrhe udeleži seja br. Jeras, ki pa naj pri seji pojasni, da Sokolstvo igre pri svojem naraščanju že goji, ter naj priporoča, naj javne oblasti podpirajo stremljenje Sokolstva.

Mariborska sokolska župa pošilja poročilo o prireditvi v Guštanju ter vabi starešinstvo k 10letnici razvitja društvenega prapora. Te proslave se udeleži br. Gangl. — Sokolsko društvo Ljubljana I vabi k slavnostni vzidavi spominskih kamnov na Taboru. Te slavnosti se udeleži starešinstvo JSS. — Strokovno udruženje slovenskih oblikujočih umetnikov sporoča, da so vesti o nasprotstvu udruženja proti zazidavi Tabora neresnične. O tem se obvesti župa Ljubljana I. — Na župne zlete banatske in baške župe se odpošljeta kot odposlanca JSS. br. Paunković in br. Vojinović. — Sokolska župa Reka sporoča, da ima 28. in 29. svoj župni zlet na Sušaku ter prosi dovoljenja, da sme pozvati vsa društva, ki niso vezana na udeležbo v Sarajevu. Z ozirom na sklep odborove seja, da se priporoča udeležba v Sarajevu vsem društvom, se prošnja župe odkloni.

Zastopnik podjetja Putnik sporoča, da je pripravljen prevzeti vse posle preskrbe voznih listov za Sarajevo in drugam. Ponudba se vzame na znanje ter se priobči v Glasniku.

Organizacijskemu odseku se naroči, da izdela pravilnik za podelitev savezne plakete. — Na podlagi poročila br. blagajnika se odobrijo njegovi predlogi v zadevi ureditve sveta na zletnem prostoru. — Sokolskemu društvu Višnja gora se naroči, da uredi zadevo s sokolskim domom v zmislu zahtev saveza. — Na podlagi poročila br. Turka o Sokolski Matici se sklene sklicati skupno seja Matice in starešinstva JSS.

Brat statistikar poroča, da prihajajo poročila od nekaterih društev v svrlo izpopolnitve statistike, dočim druga društva sploh ne dajo odgovora. Čim bo zadeva zrela, jo predloži seji s predlogom, da se društva, ki ne odgovarjajo, kratkoma črtajo. Načrt glede razdelitve žup se pošlje župam v pretres ter se predloži potem v razgovor odboru.

Na podlagi poročila brata Marolta se sprejmeta poslovnik organizacijskega odseka JSS. ter poslovnik sej starešinstva JSS., žup in društev.

Brat Bajželj poroča, da je tvrdka Argus poslala ponudbo za poročanje o poročilih v časopisih ter z ozirom na visoko zahtevo stavi predlog, da se ta ponudba odkloni.

XIII. redna seja starešinstva JSS. dne 2. junija 1924.

Navzočni: Gangl, Ambrožič, Deu, Fettich, Fux, Jeras, Kajzelj, Hadži, Marolt, Miklavc, Poženel, Rupnik, Švajgar, Trdinova, Turk. Opravičeni: Bajželj, Cigojeva in Svetlič.

Fred prehodom na dnevni red se spominja br. starosta padlih bratov Šlajpaha, Znidaršiča in Bollavzarja.

Bratu Hadžiju in Fettichu se dovoli zaradi odsotnosti enomesečen dopust. — Določijo se razne podrobnosti glede odborove seja. — Brat Deu poroča o načrtih za enotne štampiljke. Načrte se predloži odboru.

V Prijeopolju je ustanovljeno novo društvo. — Sokolsko društvo Požega poroča, da je šolska oblast prepovedala šolski mladini udeležbo na proslavi Zrinjsko-Frankopana. — Ukrene se potrebno, da se podobne prepovedi ne izvrše več.

Br. Vojinović pismeno poroča o svoji udeležbi na sestanku, ki ga je sklicalo društvo Pomladaka Crvenog krsta u Beogradu. Njegovo poročilo se vzame na

znanje. — Sokolsko društvo v Brodu prosi za dovoljenje, da sme prodajati na zletu v Zagrebu in Sarajevu srečke za sokolski dom v Brodu. — Prošnja se odkloni. — V zadevi sokolskega sabora se določijo razne podrobnosti glede dnevnega reda ter se bo razpravljalo o tem še na eni prihodnjih sej.

Brat načelnik poroča, da praznuje Luksemburški telovadni savez v dneh 26., 27. in 28. junija jubilejno obletnico ustanovitve. Pošlje se pisni pozdrav.

Brat Turk poroča o pogajanjih zaradi sveta vsesokolskega zleta. Dela za planiranje so bila oddana za 8750 Din. Poročilo se odobri. — Srečke olimpijskega odbora so razposlane, ker je pa termin za srečanje tako kratek, se olimpijski odbor naprosi za podaljšanje termina. — Brat starosta poroča o zletu v Mariboru, kjer je zastopal JSS. Poročilo se vzame na znanje.

XIV. seja starešinstva JSS. dne 8. junija 1924.

Navzočni: Gangl, Ambrožič, Bajželj, Budisavljević, Deu, Fettich, Fux, Jeras, Kajzelj, Marolt, Miklave, Poženel, Rupnik, Švajgar, Turk, Vojinović. Opravičena: Cigojeva.

Brat starosta prečita predlog zagrebačke sokolske župe za odlikovanje brata dr. Laze Popovića s savezno plaketo. Predlog navaja odlične zasluge br. Popovića za celokupno jugoslovensko Sokolstvo.

Starešinstvo sklene soglasno predlagati odborovi seji JSS. odlikovanje brata dr. Laze Popovića.

Za referenta se določi br. dr. S. Budisavljević.

XV. redna seja starešinstva JSS. dne 10. junija 1924.

Navzočni: Gangl, Ambrožič, Bajželj, Cigojeva, Deu, Jeras, Kajzelj, Marolt, Miklave, Poženel, Rupnik, Švajgar, Turk. Opravičeni: Čobal, Fettich, Fux, Hadži, Jamar.

Brat starosta prečita pismo prezidenta Masaryka, s katerim se zahvaljuje za pozornost in obisk naših delegatov ob priliki seje ČOS. in JSS. v Pragi. — Ruska Matica sporoča, da se bo vršila 10. junija otvoritev razstave v Jakopičevem paviljonu. Vabilo je došlo prepozno, zaradi česar se otvoritve ni bilo mogoče udeležiti.

Seje odbora ČOS. v Pragi dne 15. t. m. se udeleži brat Švajgar.

Z ozirom na sklep odborove seje se sklene naročiti 1000 lepakov, ki jih razpošljemo na vsa društva in s katerimi se članstvo opozori, naj redno plačuje porez in zavarovalni fond. Lepaki se morajo razobesiti v telovadnicah. Istotako opozorimo v okrožnici vsa društva na razprodajo olimpijskih srečk, ker je izkupiček namenjen za tekmovalno vrsto. Žrebanje srečk se bo vršilo 26. junija. Olimpijski odbor se naprosi, da doseže preložitve tega roka.

Z ozirom na sklep odbora se sklene uvesti pri vseh društvih in župah enotne štampiljke, ki naj bodo vse okrogle, in sicer največja savezna, manjše župne in najmanjše društvene, v sredini sokol, besedilo v latinici in cirilici.

Z ozirom na razne znake se članstvo ponovno opozori, da je na slavnostnem kroju dovoljen samo en znak, in sicer z župnim napisom, spodaj pa s krajevnim imenom.

Iz organizacijskega odseka JSS.

Naert poslovnika sokolskega sabora u Zagrebu.

Odbor Jugoslovenskoga sokolskega saveza zaključio je na svoji sednici dne 8. juna 1924. u Ljubljani na predlog organizacijskega odelenja sledeće:

Pošto nije iz raznih uzroka moguće sazvatí pre sokolskega sabora izvanrednu glavnu skupštinu saveza, da bi promenila čl. 12. saveznih pravila, koji određuje delegate za sabor, ostaje čl. 12. na snazi u nepromenjenom obliku.

Čl. 12. saveznih pravila glasi:

Sabor sačinjavaju:

a) Savezno starešinstvo; b) zastupnici župa; c) zastupnici društava.

Svaka župa pošalje na sabor po jednoga zastupnika od svakih 1000 članova. Prebici od preko 500 članova broje se za 1000.

Svako društvo pošalje u sabor po jednoga zastupnika.

Posledica toga zaključka je, da se moraju u «Nacrtu poslovnika sabora» na str. 111 u 9. broju Sokolskoga Glasnika, i to u trećem odlomku odvzgo, ispustiti sledeće odredbe: «osim toga još i župnog načelnika i župnu načelnicu» i «cistolako i savezni tehnički odbor». U drugom odlomku treba ispustiti: «i članovi saveznog tehničkog odbora».

Upravne jedinice pozivamo, da tu korekturu odmah izvrše.

Pravilnik fonda za nezgode JSS.

Odbor JSS. je na svojoj sednici dne 8. juna 1924. zaključio, da se u «Pravilniku fonda za nezgode JSS.» promeni ovo:

Članu 4. a) treba pridodati: od dana nezgode; član 4. b) treba da glasi: kod trajne invalidnosti jednokratna potpora do 5000 Din; član 4. c) treba da glasi: u slučaju smrti jednokratna potpora do 2500 Din. U članu 8. treba da glasi drugi odlomak: Za dan prijave nezgode smatra se dan, kada se dopis predao na pošti.

Upravne jedinice pozivljemo, da tu korekturu odmah izvrše.

SOKOLSKI SABOR

Poslovnik statističkoga odeljenja.

Čl. 1. Starešinstvo JSS. poveri posebnome odeljenju, koje se zove statističko odeljenje, brigu za sve poslove, koji tvore temelj savezne statistike i katastra društava, župa i članstva.

Čl. 2. Statističko odeljenje postizava svoj cilj sledećim sredstvima:

a) Sastavljanjem svakogodišnjega velikoga brojanog iskaza o stanju i delovanju sviju jugoslovenskih sokolskih župa i društava, združenih u JSS. Veliki brožani iskaz sadržava raznovrsne podatke upravne, uzgojne i opšte sadržine i služi kao temelj raznim izveštajima, namenjenim javnosti, i brojnim referatima i izvaccima, koje potrebuje starešinstvo, odnosno zborovi i odeljenja u svrhu internoga uradovanja.

b) Sastavljanjem svakogodišnjega maloga brojanog iskaza, koji ima samo nekoliko glavnih podataka o upravi i brožanom stanju JSS. Taj iskaz služi kao izveštaj statističkoga odeljenja za sokolski koledar.

c) Sastavljanjem i upravljanjem saveznoga katastra članova, koji služi kao temelj odeljenju za nezgode i tvori stalnu evidencu sviju članova saveza.

č) Raspošiljanjem raznih araka s pitanjima na župe i društva.

Čl. 3. Statističko odeljenje tvori njegov predsednik, koga iz svoje sredine imenuje starešinstvo JSS., dalje braća, koju u odeljenje pozove predsednik i koja između sebe izaberu potpredsednika, tajnika i referente. Poslovna doba odeljenja počinje i svršava s poslovnom dobom starešinstva JSS. Savezni tehnički odbor otpošlje u statističko odeljenje svojega zastupnika.

Čl. 4. Predsednik odeljenja, koji je ujedno i zastupnik starešinstva JSS. u odeljenju, sazivlje sednice i predseđa im. Njegova zadaća je, da zgodno upravlja i vodi čitavo poslovanje odeljenja na način, da postigne svoj cilj. Predsednik referira o delovanju odeljenja starešinstva JSS.

Potpredsednik vodi odeljenje, kada je predsednik zaprečen.

Tajnik vodi čitavu korespondencu odeljenja, skrbi se, da savezna pisarnica otprema vse dopise pravilno i u pravo vreme i izveštuje o čitavom svojem delovanju na sednicama odeljenja.

Referenti deluju slično u svojem području po smislu zaključaka starešinstva, uputa predsednikovih, zaključaka odeljenja i odnosnih pravilnika.

Čl. 5. Statističko odeljenje sastaje se na redovitoj sednici svaki mesec. Sednica može zaključivati u prisustvu polovice članova. Glasuje se s natpolovičnom većinom; kada je jednaki broj glasova, odlučuje predsednik, koji inače ne glasuje.

Prestane biti članom odeljenja, koji bez pravog razloga ne dođe na tri sednice redom.

Poslovník organizacijskog odeljenja JSS.

Čl. 1. Starešinstvo JSS. nadzire organizaciju po posebnom odeljenju, koji se imenuje «Organizacijsko odeljenje JSS.».

Čl. 2. Zadaća je organizacijskog odeljenja, da bdije da se sokolski ustroj razvija u svim svojim jedinicama po načelima postavljenim na sokolskom saboru i na glavnim skupštinama saveza, te u duhu opstojećih pravila.

Čl. 3. Tu zadaću vrši organizacijsko odeljenje, da

a) dovada u međusobni sklad pravila čitave organizacije na osnovu opstojećih zaključaka;

b) predlaže nužne bitne promene pravila na glavnim skupštinama;

c) dovada u sklad s opstojećim pravilama poslovničke sviju sokolskih činjenica;

č) prema potrebi nadzire u tom pogledu po saveznom nadzorniku delovanje sviju u savezu združenih jedinica;

d) donša potrebne predloge sokolskim oblastima;

e) tumači sporne organizacijske slučajeve u duhu sokolskog poslanstva;

f) proučava i zaključuje o predlozima za isključenje članova iz saveza;

g) da se informira kod pojedinih sokolskih jedinica, a ove su dužne podpirati ga tako, da u najkraćem roku odgovore potpuno na sva upravljena pitanja.

Čl. 4. Za iznose, koji su organizacijskom odeljenju nužni za vršenje svoje zadaće, zaprosi predsednik odeljenja starešinstvo saveza.

Čl. 5. Predsednik organizacijskog odeljenja je član starešinstva JSS.; imenuje ga starešinstvo na svojoj prvoj sednici iza glavne skupštine saveza. Predsednik odgovara starešinstvu JSS. za pravilno i tačno delovanje odeljenja.

Predsednik pozove u odeljenje potrebiti broj članova, a potvrđuje ih starešinstvo saveza. Tehnički odbor ima u njem stalnoga svojega zastupnika i zastupnicu. Članovi odeljenja izaberu iz svoje sredine potpredsednika, tajnika i zapisničara i prema potrebi druge čimbenike.

Potpredsednik zamenjuje zadržana predsednika. Tajnik obavlja dopisivanje, zapisničar sastavlja zapisnike sednica.

Predsednik imenuje za svaku sednicu overovatelja, koji je sudgovoran za pravilnost zapisnika.

Čl. 6. Sednice organizacijskog odeljenja sazivlje predsednik prema potrebi, inače najmanje jedamput mesečno. Članovi odeljenja moraju sudelovati na svim odelskim sednicama. Član, koji triput uzastopce ne prisustvuje bez opravdanja, izključi se iz odseka.

Glasovanje je za sve članove obvezatno; zaključuje se s natpolovičnom većinom. U slučaju jednakog broja glasova odlučuje predsednik, koji inače ne glasuje.

Čl. 7. Svaki zaključak organizacijskog odeljenja postane pravomoćnim istom onda, kada ga na svojoj sednici odobri starešinstvo saveza.

Čl. 8. Pravomoćne važnije zaključke javlja organizacijsko odeljenje svojim članovima u službenom glasilu Sokolskom Glasniku.

Poslovník za sednice starešinstva JSS., župa i društava.

Čl. 1. Redovite sednice starešinstva upravnih jedinica, združenih u JSS. (saveza, župa i društava), drže se u roku kako to određuju pravila, a izvanredne po potrebi ili tekom osam dana, ako to pismeno zahteva jedna trećina članova starešinstva i navede razloge za to.

Čl. 2. Sednicu starešinstva sazivlje starosta, odnosno njegov(i) zamenik(i), koji joj i predsedava. Kada je starosta zaprečen, odnosno njegov(i) zamenik(i), vodi sednicu član, koji je neprekidno najduže vremena u starešinstvu, a ako je takih više, predsedava od njih najstariji po godinama.

Predsednik otvori sednicu, konstatira dovoljan broj članova, navede opravdano i neopravdano izostale članove, imenuje overovitelja zapisnika, a i zapisničara, ako već nije stalno određen za sve sednice.

Čl. 3. Sednica zaključuje pravilno, ako je prisutna najmanje polovica sviju članova starešinstva.

Čl. 4. Raspored redovite sednice je:

- 1.) Izveštaj predsednika.
- 2.) Izveštaj tajnika.
- 3.) Izveštaj blagajnika.
- 4.) Izveštaj načelnika.
- 5.) Izveštaji predsednika odeljenja.
- 6.) Izveštaj gospodara.
- 7.) Izveštaji drugih funkcionara.
- 8.) Slučajnosti (eventualia).

Raspored izvanredne sednice je:

- 1.) Izveštaj predsednika.
- 2.) Raspravljjanje o predmetu izvanredne sednice.
- 3.) Slučajnosti.

Čl. 5. Raspravu vodi predsednik pozivajući govornike po redu, kako su se prijavili. Referent ima prvu i zadnju reč, a po potrebi i inače. Svaki drugi član starešinstva sme govoriti o istom predmetu samo dvaput. Formalne opaske nisu vezane na red debate. Predlog za konac debate, donesen od kogagod člana starešinstva, mora dati predsednik odmah na glasovanje. Ako je jednaki broj glasova za predlog i proti njemu, onda se debata nastavlja. Raspravlja li predsednik o kakvom predmetu meritorno, mora izručiti predsedništvo za vreme debate svojem zameniku.

O svim drugim predlozima, ako pravila drukčije ne zahtevaju, primaju se predlozi starešinstva s natpolovičnom većinom prisutnih članova usmeno ili, ako to zahteva samo jedan član, tajno. Uz jednaki broj glasova odlučuje predsednik, koji inače ne glasuje; kod tajnoga glasovanja odlučuje ždrebavanje. Širi predlozi odglasaју se pred užima.

Glasovati mora svaki član starešinstva. Tiče li se rasprava osobno kojega člana starešinstva, mora se taj član odalečiti, dok takva rasprava traje, a nema ni pravo glasa.

Čl. 6. Na sednice imaju pravo i dužnost svi članovi starešinstva. Dan, čas i mesto redovitih sednica mora se javiti svim članovima najmanje osam dana prije, a izvanrednih sednica na zgodan način, tako da uzmognu svi članovi doći na dobu na sednicu.

Članovi, protiv kojih je u toku disciplinarno ili sudbeno postupanje, ne smeju prisustvovati sednicama, dok nije stvar uređena i moraju za to vreme da odlože sve svoje funkcije.

Čl. 7. Starosta pozove zamenike u starešinstvo, ako budikoji član starešinstva iz važnih razloga ne može da sudeluje u starešinstvu ili pako istupi iz njega. Mesto odsutnih članova starešinstva glasuju prisutni zamenici. Zato prisustvuju zamenici svim sednicama starešinstva.

Zamenici se pozivlju onim redom, kako su bili po broju glasova izabrani. Ako su bili izabrani jednakim brojem glasova, odluči ždrebaje.

Čl. 8. Zapisničar, koji je u manjim upravnim jedinicama obično tajnik, sastavlja zapisnik kratko i jezgrovito, a treba da zabeleži u glavnome sve, što se je tokom sednice vršilo. Predloge i zaključke upiše od reči do reči, kaošto mora tačno navesti i brojeve, koji su bili u debati izrečeni. I predlagateljovo ime treba zabeležiti. Overovitelj zapisnika prati pozorno raspravu, pravi si beleške, koje poređuje kod overovljenja s teksom službenoga zapisnika.

Overovitelj je sa zapisničarom suodgovoran za pravilnost i tačnost zapisnika.

Zapisnik mora biti sastavljen i overovljen najkasnije za sedam dana iza sednice i pred početkom naredne sednice.

Overovljen zapisnik, potpisan od staroste, odnosno njegova zamenika, zapisničara i overovatelja, ostane na uvid svim članovima starešinstva jednu sedmicu.

Starosta (odnosno njegov zamenik) nadzire izvršivanje sedničkih zaključaka i odgovara starešinstvu i skupštini, da li su se tačno izvršili, o čem izvešta tekom sednica.

Čl. 9. Sednice starešinstva javne su za sve članove društava, udruženih u JSS., ali bez prava govora i glasovanja. Ako takvi članovi smetaju raspravama, mora ih predsednik odstraniti, proti čemu nema prigovora; starešinstvo ima pravo da radi takvog vladanja uvede redovito disciplinarno postupanje protiv kršitelja reda.

Ako se na sednici raspravlja o ličnim stvarima pojedinih članova društava ili ako to zahteva opšta sokolska korist, označi predsednik sednicu tajnom, ako to prije zaključči starešinstvo. Tajnim sednicama ili tajnim delovima sednica smeju prisustvovati samo oni članovi starešinstva, koji su bili na skupštini izabrani.

Člen 10. Sednice starešinstva neka se ne vrše u gostionicama. Ako pak nije moguće inače, ne dozvoljava se apsolutno da članovi uživaju alkoholno piće dok traje sednica; svakoftakovo prekršenje daje povod za disciplinarni postupak.

IZ ŽUP

Župa Ljubljana I. Slavnost vzdave spominskih kamnov v sokolskem domu na Taboru se je izvršila v binškošnih dneh ob mnogobrojni udeležbi sokolskega članstva in občinstva. V soboto, dne 7. junija, je priredilo sokolsko društvo Ljubljana I zelo posrečeno akademijo v gledališču, drugi dan pa javno telovadbo na Taboru, ki je bila dobro pripravljena ter je pokazala žilavo in vztrajno delovanje tega društva. Nastopili so vsi oddelki s skupnimi vajami in na orodju ter dva oddelka vojaštva. Na koncu telovadbe pa nam je društvo pokazalo nekaj novega: sceno «Osvojenjenje», pri kateri je sodelovalo okrog 600 oseb. Kakor rečeno, je to pri nas nekaj novega in prvi poizkus se je precej posrečil. — V ponedeljek, dne 9. junija, se je izvršila vzdava spominskih kamnov. Bratje Beograjčani so prispevali kamen z Avale, župa Zagreb kamen s Petrove gore, župa Sarajevo z Lovčena, končno ima dospeti še kamen z Nanosa. Po vzdavi se je razvila po mestu lepa povorka (okrog 1500 Sokolov, Sokolic in naraščaja). Popoldne pa se je v dežju vršila druga javna telovadba.

† **Brat Anton Bončar.** V Ljubljani je umrl vrl Sokol, brat Anton Bončar, ki je zapustil za sokolski dom na Taboru 150.000 Din. Razen tega se je spomnil v oporoki še nekaterih sokolskih in drugih kulturnih društev. Truplo dobrotnika je društvo Ljubljana I preneslo na Tabor, odkoder so je dne 11. t. m. Sokoli pokopali. Slava vrlému bratu!

RAZNOTEROSTI

Občni zbor ČOS. bo imel naslednji dnevni red: Historični uvod, poročilo o delovanju ČOS. od zadnjega občnega zbora, poslovnik občnega zbora, utemeljitev sokolske vzgoje v lastni državi, vprašanje obrambne vzgoje, Sokol državljan, Sokolstvo in narod, utemeljitev metode sokolske, Slovanstvo in Sokolstvo, naraščaj, manjšine, tisk, dnevna vprašanja (klerikalizem, socializem). — Kakor razvidno, bo imel zbor mnogo važnih vprašanj, da jih duhu časa primerno reši.

Seja moškega prednjačkega zbora ČOS. se je vršila 17. maja v Pragi. Iz poteka seje priobčujemo kot važno, da se je zbor odločil spremeniti društvene prednjačke zборе v stalne institucije. — Razpravljalo se je dalje o dvigu splošne prednjačke vzgoje in se je ugotovilo, da se mora prednjaštvo povrniti k vsem vzgojnim dolžnostim v sokolskih društvih. — Soglasno, brez razpravljanja in z velikim navdušenjem je bil sprejet predlog načelnštva, da naj se vrši leta 1926. VIII. vsesokolski zlet v Pragi. Dalje so se po referatu načelnika plzenske župe sprejeli predlogi, da se člani pod 26. letom sploh ne morejo sprejemati definitivno, ako niso v poziksumni dobi redno vežbali. Redno vežba pa le oni telovadec, ki je tedensko najmanj enkrat vežbanju prisoten. Za starejše članstvo se morajo ustvariti posebne vrste starejših telovadcev. — Seja je soglašala glede občnega zbora ČOS. v tem, da mora občni zbor predvsem poudariti telovadno osnovo sokolskega ustroja. — Glede Zagreba se je sklenilo, da se predlaga odboru ČOS., naj dovoli denar za odpošiljatev vzorne vrste ČOS. in mogoče nekaj župnih vrst, skupno okoli 300 do 350 telovadcev. — Sprejme se novi izpitni red. — Novo izpitno komisijo tvorijo bratje: dr. Vaniček, Bilek, Bučkovský, Havel, Heller, Pelikan, Máchal, Hiller, Pechlat, dr. Barta, Pelzbauer, Polarne, Tesař.

Iz seje ženskega prednjačkega zbora ČOS. Vršilo se je več tečajev za prednjakinje. Tako je obiskovalo 31 sester dopolnilno prednjačko šolo ČOS., pripravljala pa se poseben tečaj za vodnice ženske dece in za vodnice otroških iger. — Glede udeležbe na pokrajinskem zletu JSS. v Zagrebu se je ženski prednjački zbor ČOS. izrekel za udeležbo članstva in ne naraščaja. Članice nastopijo z vajami s palicami. — Zbor se izreče za načelo, da morajo biti prednjački zbori v društvih stalne društvene institucije. — O slavnostnem kroju se je mnogo govorilo. Končno so z glasovanjem potrdili predlog, da bodi slavnostni kroj bele barve, bogato obšivan in imej ogrinjačo rjave barve, tudi obšito. — Odobrili so poslovnik za izpitne komisije. — Končno je vzel zbor z radostjo na znanje, da se vrši leta 1926. v Pragi VIII. vsesokolski zlet. — Po seji so si vse udeležnice ogledale Tyršev dom in prisostvovala nekaterim telovadnim akademijam praških društev.

Češko Sokolstvo se udeležilo Žižkovskih prslav v Trocnovu (rojstnem kraju Žižke) dne 30. junija, v Brnu 19. julija, na vrhu Vítkov pri Pragi in Příhyslavi. Povsod bodo govorili kot slavnostni govorniki člani predsedništva ČOS.